

Ureditev trga v Rogatcu

Raziskovalna naloga

Avtorice: Ana Tramšek
Petra Pavlovič
Eva Vrečer

Mentor: Igor Kastelic, dipl. inž. gradb.

Mladi za Celje
Celje, marec 2022

UREDITEV TRGA V ROGATCU

Kazalo vsebine

ZAHVALA		5
1	POVZETEK	6
2	UVOD	7
2.1	OPREDELITEV PROBLEMA	7
2.2	NAMEN IN CILJ RAZISKOVALNE NALOGE	7
2.3	METODE DELA	7
2.4	POSTAVITEV HIPOTEZE	7
3	PREDSTAVITEV OBMOČJA GLEDE NA MAKRO- IN MIKROLOKACIJO	8
4	KAJ JE TRG?	9
5	ZGODOVINA TRGOV	10
5.1	URBANISTIČNA UREDITEV STARIH TRGOV	10
5.1.1	STARA GRČIJA	10
5.1.2	ANTIČNI RIM	11
5.1.3	EVROPA – SREDNJI VEK	12
5.1.4	EVROPA – NOVI VEK	13
5.1.5	URBANISTIČNA UREDITEV NOVIH TRGOV (URBANIZEM OB KONCU 20. STOLETJA)	13
6	PRIMERI TRGOV IZ BLIŽNJE OKOLICE	14
6.1	PODSREDA	14
6.2	PODČETRTEK	15
6.3	KOZJE	16
6.4	PILŠTANJ	16
6.5	BRASLOVČE	17
6.6	LAŠKO – AŠKERČEV TRG	18
6.7	SLOVENSKE KONJICE	18
6.8	SLOVENSKA BISTRICA	19
6.9	CELJE	20
6.9.1	GLAVNI TRG	20
6.9.2	GLEDALIŠKI TRG	20
6.9.3	KREKOV TRG	22
6.9.4	MUZEJSKI TRG	22
6.9.5	SLOMŠKOV TRG	23
6.9.6	TRG CELJSKIH KNEZOV	24
7	ANKETA IN ANALIZA ANKETE	25
7.1	KAJ VAS PRI BIVANJU V ROGATCU NAJBOLJ MOTI OZ. KAJ BI VAS, ČE BI TAM ŽIVELI?	25
7.2	KAJ JE NAJVEČKRAT VAŠ RAZLOG ZA OBISK TRGA?	26

UREDITEV TRGA V ROGATCU

7.3	SE VAM ZDI TRG DOVOLJ ŽIV?	26
7.4	KATERE DEJAVNOSTI BI GA OŽIVELE?	27
7.5	SE VAM TRG ZDI USTREZNO UREJEN?	27
7.6	KATERE PRVINE BI BILO POTREBNO PRENOVITI?	28
7.7	ALI MENITE, DA BI Z OMEJEVANJEM PROMETA V TRGU IZBOLJŠALI KAKOVOST ŽIVLJENJA IN VARNOST LJUDI?	28
7.8	KAJ PO VAŠEM MNENJU TRG NAJBOLJ POTREBUJE?	29
7.9	SE VAM ZDI KAKŠEN DEL V TRGU POSEBEJ PROBLEMATIČEN TER POTREBEN UREDITVE?	29
7.10	BI ŽELELI PODATI ŠE KAKŠEN PREDLOG ZA IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA ALI IZPOSTAVITI TEŽAVO, S KATERO SE SREČUJETE NA TRGU?	29
8	TRG V ROGATCU	30
8.1	PREDSTAVITEV ROGATCA	30
8.2	ZGODOVINA ROGATCA	30
8.3	TRG	30
8.4	ZGODOVINA TRGA V ROGATCU	31
8.5	TRENTNI IZGLEDE	32
8.6	IDEJA PRENOVE TRGA	33
9	ZAKLJUČEK	37
10	PRILOGE:	38
10.1	ANKETA	38
10.2	TLORIS TRGA, MERILO 1:200	41
10.3	VZDOLŽNI PREREZ TRGA, MERILO 1:200	42
10.4	PREČNI PREREZ TRGA, MERILO 1:200	42
11	LITERATURA	43

Kazalo slik

Slika 1: Trško jedro Rogatec; vir: lastna slika.....	8
Slika 2: Starogrški trg Agora; vir: https://www.researchgate.net/figure/Plan-of-the-Agora-in-ca-300-BC-In-the-fifth-century-the-structure-of-the-Metroon-was_fig3_319010769	11
Slika 3: Ruševine starega mesta v Rimu; vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Rimski_forum	11
Slika 4: Mestni trg z Mestno hišo in Robbovim vodnjakom, Ljubljana; vir: odkrito.svet24.si.....	12
Slika 5: Podsreda, Stari trg; vir: lastna slika.....	14
Slika 6: Podsreda, pranger; vir: lastna slika	14
Slika 7: Podčetrtek; vir: lastna slika	15
Slika 8: Podčetrtek; vir: lastna slika	15
Slika 9: Trg v Kozjem; vir: lastna slika	16
Slika 10: Okraski na portalu vrat; vir: lastna slika	16
Slika 11: Trg v Pilštanju s prangerjem; vir: lastna slika	16
Slika 12: Trg v Braslovčah; vir: lastna slika	17
Slika 13: Braslovče, dvorec Legant; vir: lastna slika.....	17
Slika 14: Aškerčev trg v Laškem; vir: lastna slika	18
Slika 15: Mestni trg v Slovenskih Konjicah; vir: lastna slika.....	19
Slika 16: Trg svobode v Slovenski Bistrici; vir: lastna slika.....	19

UREDITEV TRGA V ROGATCU

Slika 17: Celje, Glavni trg; vir: lastna slika	20
Slika 18: Celje, Glavni trg; vir: lastna slika	20
Slika 19: Celje, Gledališki trg; vir: lastna slika	21
Slika 20: Celje, Gledališki trg; vir: lastna slika	21
Slika 21: Krekov trg; vir: lastna slika	22
Slika 22: Celje, Muzejski trg; vir: lastna slika	23
Slika 23: Celje, Muzejski trg; vir: lastna slika	23
Slika 24: Celje, Slomškov trg; vir: lastna slika	24
Slika 25: Celje, Trg celjskih knezov; vir: lastna slika	24
Slika 26: Rogatec, vir: www.geoprostor.net	30
Slika 27: Trg; vir: www.geoprostor.net	30
Slika 28: Trg v Rogatcu; vir: lastna slika	31
Slika 29: Kužno znamenje na trgu; vir: lastna slika	32
Slika 30: Trg v Rogatcu danes; vir: lastna vizualizacija	33
Slika 31: Trg v Rogatcu danes; vir: lastna vizualizacija	33
Slika 32: Ideja prenove trga; vir: lastna vizualizacija	35
Slika 33: Ideja prenove trga; vir: lastna vizualizacija	35
Slika 34: Ideja prenove trga; vir: lastna vizualizacija	35
Slika 35: Ideja prenove trga; vir: lastna vizualizacija	36
Slika 36: Ideja prenove trga; vir: lastna vizualizacija	36
Slika 37: Tloris trga, merilo 1:200; vir: lasten načrt	41
Slika 38: Vzдолžni prerez trga, merilo 1:200; vir: lasten načrt	42
Slika 39: Prečni prerez trga, merilo 1:200; vir: lasten načrt	42

Kazalo grafov

Graf 7.1: Kaj je na trgu najbolj moteče?	25
Graf 7.2: Razlogi za obisk trga	26
Graf 7.3: Je trg dovolj živ?	26
Graf 7.4: Katere dejavnosti bi oživele trg?	27
Graf 7.5: Je trg ustrezno urejen?	27
Graf 7.6: Katere prvine bi bilo potrebno prenoviti?	28
Graf 7.7: Je omejitev prometa pogoj za boljšo kakovost življenja in varnost ljudi?	28
Graf 7.8: Kaj trg najbolj potrebuje?	29

Naloga je lektorsko pregledana.

ZAHVALA

Zahvaljujemo se mentorju Igorju Kastelicu, dipl. inž. gradb., za vodenje in strokovno pomoč pri izdelavi raziskovalne naloge ter makete. Zahvaljujemo se tudi naši razredničarki, Zrinki Kit Goričan, univ. dipl. inž. arh., za spodbudo in napotke pri izdelavi naloge in makete. Posebna zahvala gre občinskim delavcem za izdajo gradiva in lektorici Tanji Kastelic, prof., za lektorski pregled naloge. Zahvaljujemo se tudi našim družinam, ki so nas podpirale in veliko pripomogle k uspešnemu zaključku.

1 POVZETEK

V raziskovalni nalogi smo raziskovale problematiko trenutnega stanja trga v Rogatcu in iskale rešitve za prenovo. Med ljudi, ki trg obiskujejo, smo razdelile anketne vprašalnike, s katerimi smo skušale pridobiti njihovo mnenje in želje o izgledu trga. Po anketni analizi smo združile predloge anketirancev in naše predloge za prenovo trga. V skladu z OPN-jem občine Rogatec in OPPN-jem trga smo naredile idejni načrt.

Velik problem trenutnega stanja je prometna ureditev. Pri prenovi smo želele omejiti promet in umakniti parkiranje. Tako bi pridobili več prostora za druženje, tržnico in privabili ljudi na trg. Obstoječi lokal bi preuredile v slaščičarno, ponovno oživele manjšo restavracijo, staro pekarno in dodale manjšo trgovino. Za oživitev bi zasadili še nekaj dreves. Na trgu sta tudi kužno znamenje iz 17. stoletja in vodnjak iz 14. stoletja. Oba ostajata na svojem mestu.

Trg v Rogatcu smo skozi raziskovalno nalogo primerjale z bližnjimi okoliškimi trgi in opazile, da imajo trgi med sabo podobne ureditve.

2 UVOD

Urejen in lep domači kraj je želja marsikaterega prebivalca mesta, vasi, naselja ali trga. Trgi so v preteklosti igrali pomembno vlogo na transportnih poteh, kjer se je prodajalo ali izmenjevalo najrazličnejše blago. Tam so se ljudje zbirali, se družili, spoznavali, obiskovali, širili novice, čveke in drugo – poslušali so razglase in bili priče usmrtnim. Trg je bil dolgo časa osrednji kraj dogajanja. Kaj pa danes, kakšna je vloga in pomen današnjih trgov? Veliko jih opravlja svojo nalogo še danes, drugi so potonili v pozabo. Prometne poti so se izognile znanim središčem in našle novo smer, ljudje so se izselili ali pa se je trg preprosto izgubil v prometu vozil.

2.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Raziskovanja trga v Rogatcu smo se lotile, ker se nam je zdel zanimiv izziv, prav tako pa tudi same velikokrat zahajamo tja in nas je to spodbudilo k temu, da bi ga preuredile, da bi bil bolj ugoden za prebivalce.

Trg v Rogatcu je znan že dolgo časa, prvič je bil omenjen že leta 1283. Je eden izmed v prometu izgubljenih trgov, ki ne služijo več namenu zbiranja in združevanja ljudi, temveč zbiranju avtomobilske pločevine. Po vzoru drugih slovenskih mest in trgov smo želele ponuditi svojo idejo o oblikovanju trga, ki bo ponovno združevala, povezovala in razvedrila uporabnike trga.

2.2 NAMEN IN CILJ RAZISKOVALNE NALOGE

Odločile smo se oblikovati trg po svoje, pri tem pa upoštevati razvojne smernice občine Rogatec (OPPN), želje in mnenja uporabnikov trga. Na trgu sta tudi spomeniško zaščitena vodnjak in kužno znamenje, ki sta dodaten izziv za vsečno in uporabno oblikovanje trga.

2.3 METODE DELA

Med prebivalci Rogatca smo izvedle anketo o življenju, druženju na trgu, kaj bi si uporabniki trga želeli, česa manj, česa več. Pregledale smo številne knjižne in internetne vire na temo oblikovanja trgov, zgodovine naselij in mest. Odpravile smo se na izlet, kjer smo fotografirale podobne trge ter jih opisale tako po zgodovinski kot urbanistični plati. Idejo trga smo oblikovale na računalniku in izdelale vizualizacije, virtualno resničnost (VR) ter izdelale maketo.

2.4 POSTAVITEV HIPOTEZE

Za namen raziskovalne naloge in boljšega sledenja željam uporabnikov smo si zamislile tri hipoteze:

- Krajanom ni všeč sedanja ureditev trga, želijo si sprememb.
- Umik prometa vozil s trga bi povečal kakovost življenja in varnost ljudi.
- S prenovo si uporabniki trga želijo več življenja, družabnih in drugih aktivnosti.

3 PREDSTAVITEV OBMOČJA GLEDE NA MAKRO- IN MIKROLOKACIJO

Obravnavano območje – srednjeveški trg – leži v občini Rogatec, na levem bregu potoka Draganja, ki teče v tesni dolini med dvema hriboma. Severno od tod je Donačka gora, južno pa reka Sotla z državno mejo. Nadmorska višina je 220 m. Trg je nastal pod okriljem danes razvaljenega gradu Gornji Rogatec in obnovljene graščine Strmol, ki je bila postavljena v 15. stoletju na nasprotni strani grajskega hriba. Trg je večkrat pogorel, tako so sedanje fasade večinoma iz bidermajerskega obdobja. O poseljenosti pokrajine že v rimski dobi priča kamniti relief kamnitega zmaja, ki je vzidan v fasadi stanovanjske hiše, v južnem delu trga. Svojevrstna posebnost so stari portali in stopnice, ki so bili izdelani v ložanskih kamnolomih.

Slika 1: Trško jedro Rogatec; vir: lastna slika

Stari trg s pripadajočimi stranskimi ulicami predstavlja osrednji prostor mesta Rogatec tako v zgodovinskem kot urbanistično-arhitekturnem smislu. Poleg zgoščenih nizov trških stavb okoli osrednjega trga vključuje vrsto objektov kulturne in sakralne dediščine, ki pomembno prispevajo k identiteti kraja. Je pravokotnega tlorisa in s kasnejšo osno zasnovano parterno zazelenitvijo razdeljen na dve polovici. Glavno os trga poudarja Marijino znamenje iz 16. stoletja. Trško jedro je z Odlokom (Uradni list RS, št. 75/96) razglašeno kot kulturni spomenik.

Eden ključnih problemov starega trškega jedra je prometna ureditev, ki poteka skozi samo jedro. Številne zožitve, preozka cesta ter glavni trg, ki je namenjen pretežno prometu in parkiranju, ustvarjajo degradiran prostor, nepriljubljen in nevaren za ljudi. Predlog prenove starega trga in okoliških ulic zajema posamezne oblike prometa, in sicer tranzit, ki bi se ga po možnosti speljalo izven osrednjega trga, ureditev lokalnega prometa za prebivalce ožjega območja urejanja, mesta, namenjena začasnemu in daljšemu parkiranju, ter dostopi za dostave in intervencijo. Cilj ureditve trga je, da se prostor pretežno nameni pešcem in kolesarjem.

4 KAJ JE TRG?

Trg je urbanistični del mesta, ki praviloma zajema večjo odprto površino (odprt javni prostor), lahko pa je notranjost trga pozidana. Na njem se srečujejo ponudniki in povpraševalci, da po določeni ceni izmenjajo določeno količino blaga ali storitev.

Trgi v urbanističnem smislu so odprti prostori pred cerkvami in večjimi zgradbami, v katerih imajo sedež javne ustanove in pomembnejša podjetja. Nekoč so predstavljali pomemben gospodarski, družbeni in kulturni dejavnik v življenju mesta, saj je velika površina omogočala druženje meščanov. Še danes so trgi velikega pomena za prebivalstvo, ker dovoljujejo različne interakcije med ljudmi. Nekateri trgi nudijo usluge gospodarskega značaja, kot sta prodajanje in kupovanje izdelkov, drugi so opremljeni bolj za kulturne dejavnosti, recimo glasbene prireditve, veliko prostorov zavzemajo parkirišča, večina trgov pa je danes na razpolago za sprehajanja in družabnost. Opremljeni so s klopcami in gredicami, ponekod z malimi igrišči za otroke.¹

¹ <https://sl.wikipedia.org/wiki/Trg>

5 ZGODOVINA TRGOV

Pod gradovi in na stičišču pomembnih prometnih poti so nastajala strnjena naselja, ki so počasi prerasla v trge (Kunšperk, Podsreda, Kozje, Škofja Loka ...). Večina jih je nastala v 14. in 15. stoletju. Lega trgov pod pomembnimi cestnimi prelazi in klanci ali na vrhu njih je pospeševala naselitev obrtnikov, ki so bili pomembni za prevoznike in tovarnike. Med njimi so bili kovači, kolarji, jermenarji, sedlarji, vrvarji in ostali. Cestne razmere so zahtevale postanek, odmor, popravila, pretovarjanje in prenočevanje. Pomembno vlogo v trgih je imela trgovina s privilegiranimi letnimi sejmi, ki so se jim kasneje pridružili še tedenski tržni dnevi. Tržna naselja imajo zato izoblikovan tržni prostor, kjer se je lahko to odvijalo. Trgi so lahko opravljali tudi sodne funkcije, kot zunanji znak sodstva so še danes ponekod ohranjeni sramotilni stebri ali prangerji, to so stebri na katere so predvsem v srednjem veku, za kazni privezovali storilce nekaterih sramotnih dejanj in jih izpostavljali javnemu posmehu.²

5.1 URBANISTIČNA UREDITEV STARIH TRGOV

Trge sredi naselja se da zaslediti skoraj v vseh primitivnih kulturah. Ko je pračlovek opustil nomadsko življenje, si je postavil stalna bivališča eno ob drugem, v krogu, polkrogu ali kvadratu, kjer je v središču ostajal odkrit zavarovan prostor. Pozneje, ko so nastajala prva mesta (4. tisočletje pr. n. št.), je bilo več takih zavarovanih prostorov, ki jih še ne moremo imenovati trg. Služila so namreč samo specifičnim potrebam po prostoru, npr. delavnicam. S časom pa je en sam odprt prostor postal center dogajanja, to je bilo dvorišče (prostor za dvor) pred kraljevo palačo. Moral je biti večji in primerno urejen. Tako je nastal trg in moderno pojmovanje mesta.

5.1.1 STARA GRČIJA

V starogrških polisih, kjer ni bilo več kralja, temveč je bila oblast v rokah ljudstva, so popolnoma spremenili namembnost trga. To je bil prostor, kjer se je zbiralo prebivalstvo in odločalo o zakonodaji, torej središče političnega dogajanja. Trg, imenovan Agora, je postal najpomembnejša točka mesta. Trg je bil razmeroma pravokotnih oblik, obdan s stebrišči, templji, mestnimi, upravnimi in drugimi javnimi zgradbami.

² [https://sl.wikipedia.org/wiki/Trg_\(naselje\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Trg_(naselje))

UREDITEV TRGA V ROGATCU

Slika 2: Starogrški trg Agora; vir: https://www.researchgate.net/figure/Plan-of-the-Agora-in-ca-300-BC-In-the-fifth-century-the-structure-of-the-Metroon-was fig3_319010769

Ob njem so imeli sedež vsi predstavniki oblasti. Tu so se razvijali trgovski stiki, sejmi in kulturne prireditve. V 5. stoletju so se že razlikovale 3 vrste starogrškega trga. V obmorskih krajih je bil trg ob obali, v naseljih, ki so se bavila z notranjo trgovino, pa blizu mestnih vrat. Mesta, kjer se je odvijalo predvsem politično in versko življenje, so imela trg v samem središču.

5.1.2 ANTIČNI RIM

Rimljani so spet nekoliko obnovili namembnost trga, posebno v krajih, ki so bili oddaljeni od Rima. Stari Rimljani so omenili, da je pomembno razkazovanje svoje moči in slave in da že videz glavnega mestnega trga pokaže vso veličino imperija. Pri ustanavljanju novih mest je bilo treba predvideti gradnjo gledališča, amfiteatra, bazilike, term, templja, hipodromov, fontan, predvsem pa foruma. Forum je bil osrednji trg, kjer se je odvijalo politično in versko življenje prebivalcev, zato je moral biti še posebno mogočen. Trgi in ulice so bili pogosto obdani s stebrišči – kolonadami. Osne simetrične zasnove glavnih mestnih ulic so bile poudarjene s slavaloki in zaključene z mestnimi vrati, utrjenimi z obrambnimi stolpi. Tlorisne oblike so pravokotne, celo kvadratne, naletimo pa tudi na bolj slikovite zasnove, zlasti v poznem rimskem obdobju, npr. eliptični tloris.

Slika 3: Ruševine starega mesta v Rimu; vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Rimski_forum

5.1.3 EVROPA – SREDNJI VEK

V Evropi je v srednjem veku trg izgubil svoj pomen, ker so se ljudje zatekali pod varstvo plemičev in si ustvarjali bivališča čim tesneje ob gradovih. Srednjeveški mestni trgi so nepravilnih, raščenih oblik in skromnejših dimenzij. Le v novo ustanovljenih, načrtovanih mestih srečamo pravilne pravokotne oblike. Ob trgih so locirani magistrat, tržnica, sodišče, zgradbe mestne straže, cehovskih zbornic in stavbe bogatih trgovcev. Cerkve navadno ležijo na sekundarnih, cerkvenih trgih in ne ob glavnem trgu, kjer je bilo gospodarsko središče mesta. Na trgih so bili javni vodnjaki, sakralni kipi in znamenja.

V renesansi so se ponovno uveljavili antični ideali oblikovanja mestnih trgov s pravilnimi kvadratnimi, poligonalnimi, celo okroglimi oblikami. Dimenzije so še vedno v merilu človeka.

Baročni trgi postanejo večji, saj so vedno bolj namenjeni velikim javnim manifestacijam, paradam in podobno. Javne vodnjake zamenjajo večje in lepše okrasne fontane. Sredi trgov so kipi obeliski. Oblike so pravilne, geometrične, uveljavljala se je osna simetrija. Pojavijo se tudi zvezdasta, okrogla in eliptična oblika tlorisa. Ob trgih so dvorci, plemiške palače, cerkve in razne javne zgradbe, uprave, sodstva, kulture (prva gledališča in muzeji). Trge krasijo z rastlinjem.

Slika 4: Mestni trg z Mestno hišo in Robbovim vodnjakom, Ljubljana; vir: odkrito.svet24.si

5.1.4 EVROPA – NOVI VEK

Klasično (monumentalno, geometrično, osno somerno) oblikovanje trgov se nadaljuje v 18. in 19. st., le da njihovemu načrtovanju vse bolj botruje ureditev prometa – pešcev in vprežnih vozil. Na velikih trgih se uveljavljata obsaditev z drevjem in hortikultura ureditev. Ob njih se pojavijo značilne zgradbe industrijske revolucije – železniške postaje, zgradbe državne in deželne uprave, borze, muzeji, opere, gledališča, velike trgovine ...

V obdobju funkcionalizma trg kot kompaktna urbana forma razpade. Zamenjajo ga ploščadi, ob katerih so javne zgradbe razporejene pogosto asimetrično in z višinskimi poudarki stolpnic ali nebotičnikov, ki nadomestijo nekdanji višinski poudarek cerkvenega zvonika. Pomembno vlogo na trgu dobi pešec, saj motorni promet teče ob robovih.

Postmodernizem je skušal v urbanizem ponovno vrniti čar arhitektonsko sklenjenih in čitljivih historičnih oblik trgov. Spet se pojavijo rondo, poligon, kvadrat, pravilna krožna zasaditev drevja okoli trgov, osna simetrija itd., vendar brez bistvenih inovacij v arhitektonskem ali urbanističnem oblikovanju.

Novejši čas prinaša bolj kompleksne, večplastne oblike trgov. Ena temeljnih funkcij ostaja družabna, torej srečevanje, pogovori in drugi stiki meščanov. Ob trgih so trgovski, gostinski, kulturni, upravni, turistični, poslovni programi.

5.1.5 URBANISTIČNA UREDITEV NOVIH TRGOV (URBANIZEM OB KONCU 20. STOLETJA)

Med letoma 1960 in 1970 so v večini razvitih evropskih mest prenovili srednjeveška urbana središča, jih spremenili v nakupovalne oz. peš cone. Urbanisti so se vse bolj zavedali, da je funkcionalni urbanizem ustvaril nemestne, nezaključene prostore, ki niso bili privlačni. Postopoma so se vračali k arhetipom, kot so ulica, trg, stebrišče, drevored ...

Danes pri gradnji mest ni več mogoče ohraniti pravilne geometrične oblike. Je pa ostala povsod navada glavnega trga v središču naselja. Z naraščanjem mestnega prebivalstva so se tudi mestne površine vedno bolj širile in z novimi stavbami so se ustvarjali novi trgi. Danes ni več potrebe po obzidjih ter obrambnih kanalih in gradnja novih mestnih četrti ne stremlje več po simetričnih oblikah. Glavna skrb je zadostitev praktičnih zahtev, kar pomeni široke ulice in več odprtih prostorov ali trgov med hišami. Vloga trga je prav zmanjšanje tesnobe, ki jo mestni človek občuti med štirimi stenami stanovanja. V trge lahko segajo tudi pasovi zelenih površin, mešajo se javni, poljavni in interni prostori arhitekture. Pojavljajo se prostori za počitek in igro. Programe popestrijo izložbe, klopi, fontane, gostišča. Trgi so pogosto večnivojski – s parkirišči in peš površinami.

6 PRIMERI TRGOV IZ BLIŽNJE OKOLICE

6.1 PODSREDA

Podsreda je gručasto trško naselje s tradicionalno trško parcelacijo s številnimi zaselki na desnem bregu Bistrice in se kot trg prvič omenja leta 1377, na kar spominja še danes sramotilni steber. Osrednji del naselja se deli na Stari in Novi trg. Srednjeveška tlorisna zasnova lijakaste oblike se je kljub požaru ohranila in je bila razglašena za kulturni spomenik. Za svoj razvoj je trg izkoristil ozek in podolgovat prostor na nekoliko dvignjeni terasi, s čimer so bili vedno varni pred poplavami. Glavna ulica je z obeh strani obkrožena z večinoma enonadstropnimi in pritličnimi hišami. Te so na trški prostor obrnjene z daljšo stranico. Pomožni objekti in gospodarska poslopja se nahajajo za stanovanjskimi hišami. Izrazito dominantno v naselju predstavlja cerkev sv. Janeza Krstnika, sezidana v začetku 19. stoletja.

Slika 5: Podsreda, Stari trg; vir: lastna slika

Slika 6: Podsreda, pranger; vir: lastna slika

6.2 PODČETRTEK

Obmejno središčno naselje z gručastim trškim jedrom leži v ozki stranski dolini in na njenih pobočjih med mejno reko Sotlo ter vzhodnimi pobočji gozdnate Rudnice. Podčetrtek je središče novonastale občine. Že leta 1404 je bil omenjen kot trg; imel je tržne sejemske in sodniške pravice. Pod gradom stoji cerkev sv. Lovrenca. Današnjo funkcijo središčnega naselja dopolnjujejo številne obrtne dejavnosti, centralna osnovna šola in vrtec, zdravstveni dom, pošta in banka. Podčetrtek ima vlogo občinskega središča. V neposredni bližini naselja se nahaja priznано termalno zdravilišče Terme Olimia.

Slika 7: Podčetrtek; vir: lastna slika

Slika 8: Podčetrtek; vir: lastna slika

6.3 KOZJE

Kozje sodi med najstarejše trge na kozjanskem območju in se kot Trachendorf omenja že leta 1130, vendar je trg tu nastal šele v 14. stoletju. Staro trško jedro še danes ohranja dragoceno arhitekturno dediščino stanovanjskih in gospodarskih objektov.

Slika 9: Trg v Kozjem; vir: lastna slika

Slika 10: Okraski na portalu vrat; vir: lastna slika

6.4 PILŠTANJ

Trg Pilštanj sodi med tista naselja na Kozjanskem, ki se lahko pohvali z najslikovitejšo pozicijo v krajini nad dolino Bistrice. Oblikoval se je med dvema vrhovoma, na enem je stal grad Pilštanj, na drugem pa Drenski grad, ki ju danes najdemo le še kot razvaline. Trške pravice je pridobil leta 1432 in s tem pravico do sejma na dan farnega patrona sv. Mihaela. Ohranjeni so tudi sramotilni steber oz. pranger, ki utegne biti iz 17. stoletja, farna cerkev in trške hiše z bogatimi portali. Trško jedro je pravokotne oblike in premore nekaj dobrih bidermajerskih hiš.

Slika 11: Trg v Pilštanju s prangerjem; vir: lastna slika

6.5 BRASLOVČE

Zgodovinsko naselje Braslovče s svojo znamenito trško zasnovo je zagotovo eno izmed osrednjih znamenitosti spodnjesavinjske pokrajine. Razvile so se na terasi nad Savinjo, ki je v srednjem veku tekla pod krajem. Gradnja je kraj preoblikovala v obcestni tip naselja. Trg je pravilno parceliran in se lijakasto širi. Trški del je bil zgrajen tako, da je bil vstop v stanovanjski del s prednje strani, za njimi pa so bila gospodarska poslopja in kozolci. Srednjeveški dvorec Legant ter cerkev sv. Marije Vnebovzete s protiturškim obzidjem in zimsko kapelo pa dajeta čar celotnemu trgu.

Slika 12: Trg v Braslovčah; vir: lastna slika

Slika 13: Braslovče, dvorec Legant; vir: lastna slika

6.6 LAŠKO – AŠKERČEV TRG

Staro trško središče Laškega se je dovolj dobro ohranilo in se precej kakovostno prenavlja v skladu z zahtevami spomeniške službe. Vse prezidave in dopolnilne gradnje morajo spoštovati gabarite, parcelacijo, naklone strešin, značilne materiale. Aškerčev trg se nahaja v starem mestnem jedru in je glavni trg mesta. Oblika trga je lijakasta. Na tem predelu se nahajajo Marijin steber, rojstna hiša Ignacija Orožna, pivnica, muzej itd. Trg krasi tudi votivno znamenje, posvečeno Mariji Brezmadežni.

Slika 14: Aškerčev trg v Laškem; vir: lastna slika

6.7 SLOVENSKE KONJICE

Trg je kraj postal okoli leta 1251. Mestno jedro je sestavljeno iz starega dela mesta, ki ga predstavlja Stari trg, medtem ko Mestni trg predstavlja novo mestno območje. Mestni trg zajema osrednjo ploščad, ki jo obdajajo hotel Dravinja, sodišče, Dom kulture, na sredini pa se dviga okoli 3 m visoka skulptura konja z žensko na hrbtu. Potoček sredi cestnega trga, ki se nadaljuje v grajskem parku, je za slovenska mesteca nenavaden, a lep pojav, ki poživilja osrednji urbani prostor. Dvoriščne fasade trških hiš so potrebne obnove. Trg je skladno pozidan.

Slika 15: Mestni trg v Slovenskih Konjicah; vir: lastna slika

6.8 SLOVENSKA BISTRICA

Mesto, katerega osrednji del zavzema Trg svobode, ima obliko dvojnega lijaka. Trg obdajajo enonadstropne stavbe, hotel Beograd in nekdanje samostanske zgradbe. Večinoma so ohranjene historične fasade, največkrat spremenjene le v izloženem predelu. Posebnost predstavljajo visoke opečne strehe, portali, baročni kip v vogalni niši, fasadna plastika. Tukaj se nahajajo tudi cerkev Marije sedem žalosti, minoritski samostan, mestni dvorec ter rotovž. Slednji ima ključni položaj na trgu.

Slika 16: Trg svobode v Slovenski Bistrici; vir: lastna slika

6.9 CELJE

V Celju smo predstavile najznamenitejše trge, ki so v samem središču mesta. Skupna značilnost trgov je, da je skoznje nekoč potekal promet, danes pa so namenjeni pešcem, občasni dostavi in parkiriščem. Ob obnovi septembra 2014 so posamezni trgi dobili vsak svojo identiteto.

Prešernov trg kot prostor za največje prireditve, Krekov trg kot reprezentančni trg z osrednjo fontano, trg pred Metropolom z grajenim podestom kot urbani prostor večernih, Glavni trg pa dnevnih umetniških in kulturnih dogodkov. Kot vertikalni vrt je bil oblikovan trg pri mestni tržnici, kot nekakšen kontrast grajenemu delu tržnega prostora.

Mestno jedro je po obnovi prvenstveno namenjeno pešcem. Motorni in mirujoči promet se večinoma ukinja, na mestih križanja s peščevimi površinami pa ni več stimuliran, čemur sledi tudi oblikovanje odprtega prostora³.

6.9.1 GLAVNI TRG

Do okrog leta 1825 so ga označevali kot Veliki trg. Po drugi svetovni vojni dobi ime Tomšičev trg po Tonetu Tomšiču. Z odlokom celjske skupščine, dne 2. 7. 1993, dobi nazaj staro ime – Glavni trg. Trg je podolgovate oblike in ga omejujejo bivanjsko-gostinski objekti, ki opravljajo svojo dejavnost na samem trgu. Zasajena drevesa poleti nudijo dobrodošlo senco in hlad. Trg je urbani prostor dnevnih umetniških in kulturnih dogodkov.

Slika 17: Celje, Glavni trg; vir: lastna slika

Slika 18: Celje, Glavni trg;
vir: lastna slika

6.9.2 GLEDALIŠKI TRG

Trg se je včasih imenoval Wokaunov trg, po prvi svetovni vojni Vrazov trg, po drugi svetovni vojni pa Šlandrov trg. Z odlokom celjske skupščine, dne 2. 7. 1993, se preimenuje v Gledališki trg. Ime je dobil po zgradbi – gledališču, ki je bila zgrajena 1883. Trg je oddaljen 150 m od začetka Ljubljanske ceste in je na njeni severni strani, nasproti nekdanje gostilne Ojstrica. Po

³ <http://www.luz.si/projekti/obnova-dela-starega-mestnega-jedra-v-celju>

UREDITEV TRGA V ROGATCU

drugi svetovni vojni so uredili park in postavili velik spomenik NOB Vojna in mir. Ob spomeniku je grobnica herojev.

Slika 19: Celje, Gledališki trg; vir: lastna slika

Slika 20: Celje, Gledališki trg; vir: lastna slika

6.9.3 KREKOV TRG

Trg stoji pred železniško postajo in zaradi tega se je v preteklosti imenoval Postajni trg. Za čas stare Jugoslavije je dobil ime Trg kralja Aleksandra. Po drugi svetovni vojni dobi ime Titov trg. Z odlokom celjske skupščine, dne 2. 7. 1993, pa se ime trga spremeni v Krekov trg. Trg je mišljen kot reprezentančni z osrednjo fontano in kipom Alme Karlin, Celjanke in svetovne popotnice. Gledano proti železniški postaji ga na levi strani omejujeta 2 banki, na desni Celjski dom in hotel Evropa. Namenjen je izvajanju raznih koncertov, zabavnih in drugih prireditev.

Slika 21: Krekov trg; vir: lastna slika

6.9.4 MUZEJSKI TRG

Ime je nastalo po drugi svetovni vojni kot oznaka za trg pred Staro grofijo. Trg upravičeno nosi ime Muzejski trg, saj se je v letih 1882 do 1945 v Staro grofijo preselil celjski muzej. Trg je bil poprej nadaljevanje ulice Na okopih in poteka ob še deloma vidnih ostankih južnega mestnega obzidja. Na Muzejskem trgu je tudi glasbena šola. Ploščad pred knjižnico in muzejem služi kot parkirišče za zaposlene v knjižnici, muzeju in za stanujoče. Na trgu velja peš cona.

Slika 22: Celje, Muzejski trg; vir: lastna slika

Slika 23: Celje, Muzejski trg; vir: lastna slika

6.9.5 SLOMŠKOV TRG

Prvotno so ga imenovali Cerkveni trg. Nato je ob ustanovitvi stare Jugoslavije dobil ime Slomškov trg. Ta trg obdaja opatijska cerkev sv. Daniela na eni strani in glasbena šola na drugi strani. Trg je sedaj namenjen občasnemu zbiranju ljudi pred cerkvijo in šolo ter kot parkirišče za uslužbence šole. Proti savinjskemu nabrežju je postavljen kip Antona Martina Slomška.

Slika 24: Celje, Slomškov trg; vir: lastna slika

6.9.6 TRG CELJSKIH KNEZOV

Prostor so prvotno označevali kot Nasutje, ker so tu odlagali ostanke rimskih in poznejših stavb. Leta 1889 so tu zgradili spomenik cesarju Jožefu II. in so trg poimenovali po njem, Jožefov trg. Med obema svetovnjima vojnoma so ga označevali kot Dečkov trg, po drugi svetovni vojni pa trg dobi ime Trg svobode. Z odlokom celjske skupščine, dne 2. 7. 1993, se trg preimenuje v Trg celjskih knezov. Trg je pred Narodnim domom. Na severni strani trga je še ena znamenita stavba, imenovana Prothazijev dvorec. Sedanja podoba trga je narejena po zamisli arhitekta Nandeta Korpnika, ki je leta 2002 na tla pred celjsko občino umestil steklene kupole, celjske bisere.

Slika 25: Celje, Trg celjskih knezov; vir: lastna slika

7 ANKETA IN ANALIZA ANKETE

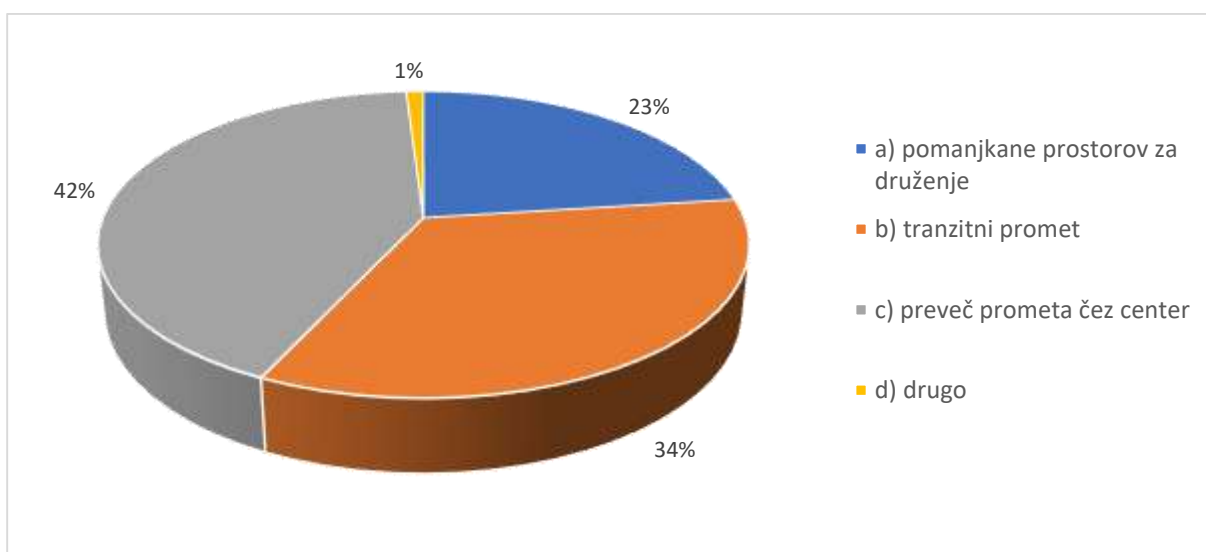
Za anketo smo se odločile, da ugotovimo, kakšno mnenje imajo občani o trenutnem namenu in podobi trga ter kakšen trg si prebivalci Rogatca želijo, kako naj bo urejena prometna ureditev, katere aktivnosti naj bi se na trški površini dogajale. Anketirale smo bližnje prebivalce in obiskovalce trga, cerkve ter ostale občane.

Anketirale smo moške in ženske, stare od 15 do 30 let, od 31 do 45, od 46 do 60 in nad 61 let. Odločile smo se tudi, da nas seznani z izobrazbo, da bi lažje razumele, od kod poznajo našo temo raziskovalne naloge.

Razdelile smo 109 anket, od tega je bilo 45 moških in 64 žensk. Največ je bilo anketirancev, starih med 46 in 60 let, in sicer 33, od 15 do 30 let je bilo 26 anketirancev, od 31 do 45 let je bilo 26 anketirancev, nad 61 let je bilo 24 anketirancev.

7.1 KAJ VAS PRI BIVANJU V ROGATCU NAJBOLJ MOTI OZ. KAJ BI VAS, ČE BI TAM ŽIVELI?

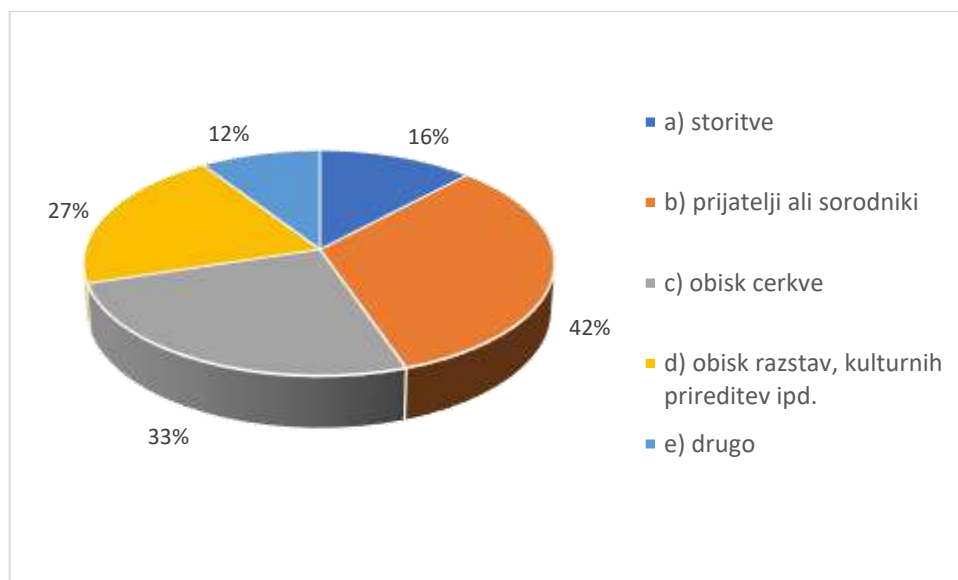
Same smo mnenja, da skozi trg Rogatca poteka preveč prometa in bi promet preusmerile na obvoznico. Z nami se je strinjala večina, 42 % vprašanih. Ostali so dali prednost pomanjkanju prostorov za druženje (23 %), preveč tranzitnega prometa (34 %) in da je trg preozek (1 %).

Graf 7.1: Kaj je na trgu najbolj moteče?

7.2 KAJ JE NAJVEČKRAT VAŠ RAZLOG ZA OBISK TRGA?

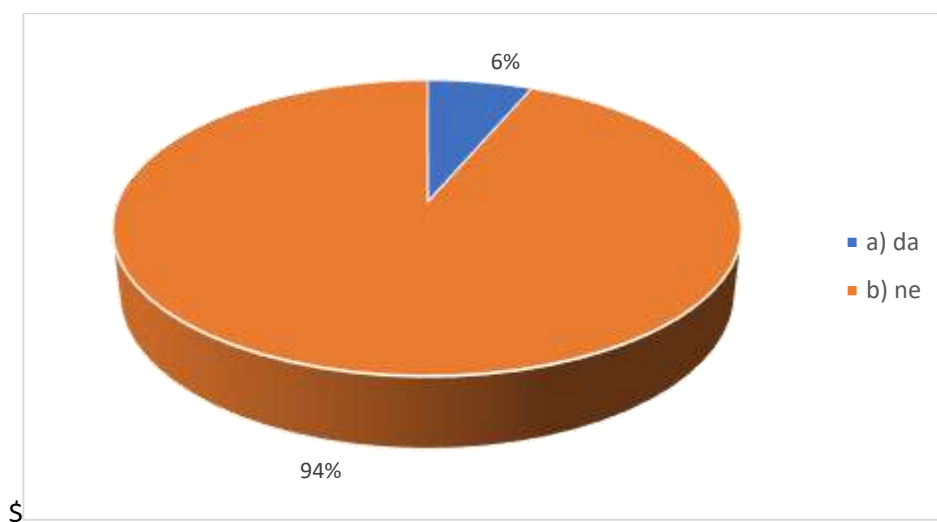
Kar 42 % ljudi obišče trg z namenom, da obišče prijatelje ali sorodnike. Pogosto se odpravijo tudi v cerkev, in sicer v 33 %. Anketa je pokazala, da 27 % prebivalcev obišče trg z namenom obiska razstav, kulturnih prireditev ipd., 16 % se jih odpravi po obveznostih (storitvene dejavnosti), preostalih 12 % pa z drugimi nameni.

Graf 7.2: Razlogi za obisk trga

7.3 SE VAM ZDI TRG DOVOLJ ŽIV?

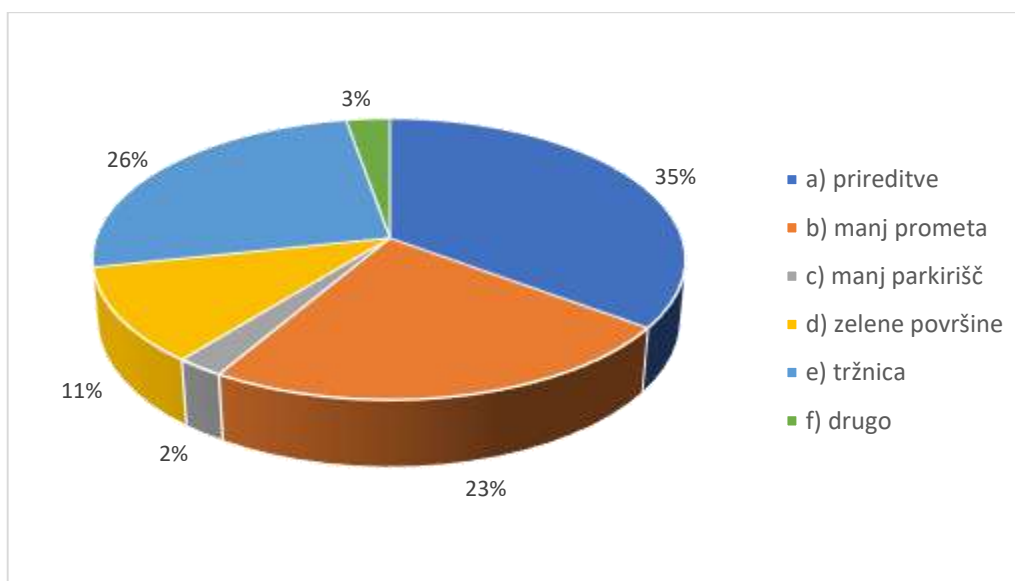
S tem vprašanjem smo potrdile naše razmišljanje, da trg ni dovolj živ, saj je večina anketirancev (94 %) enakega mnenja, preostalih odgovorov, ki se jim trg zdi dovolj živ, pa je bilo 6 %.

Graf 7.3: Je trg dovolj živ?

7.4 KATERE DEJAVNOSTI BI GA OŽIVELE?

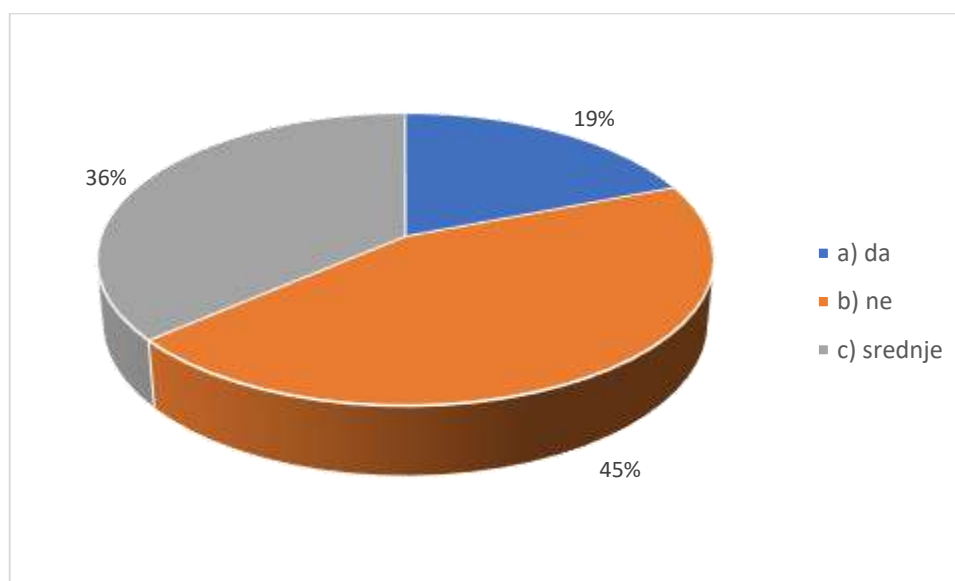
Največ anketiranih (35 %) je menilo, da bi trg najbolj oživele zanimive prireditve, 26 %, da bi ga popestrila tržnica. Nekoliko manj ljudi je mnenja, da bi k oživitvi prispevalo manj prometa in več zelenih površin.

Graf 7.4: Katere dejavnosti bi oživele trg?

7.5 SE VAM TRG ZDI USTREZNO UREJEN?

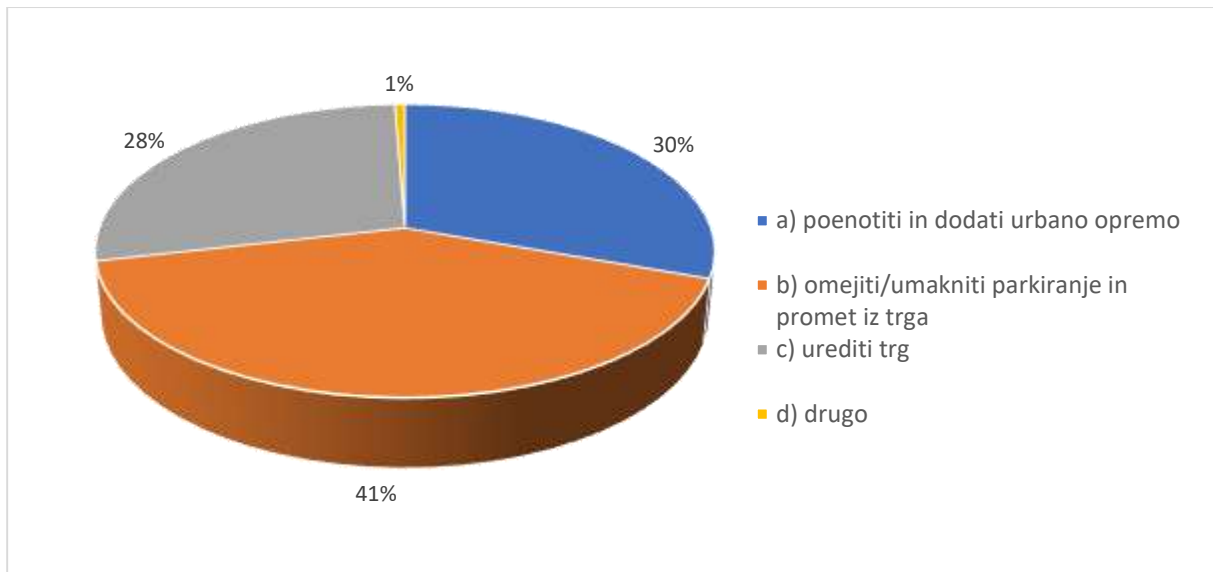
Večina anketirancev (45 %) je mnenja, da trg ni ustrezno urejen, 9 % manj jih meni, da je srednje, le 19 % pa, da je trg ustrezno urejen.

Graf 7.5: Je trg ustrezno urejen?

7.5 KATERE PRVINE BI BILO POTREBNO PRENOVITI?

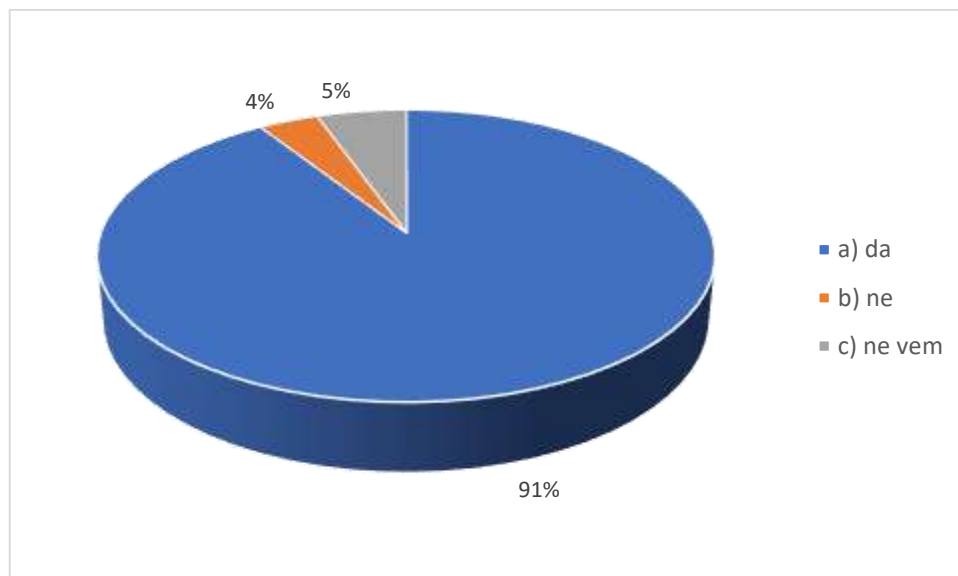
Večina anketirancev, kar 41 %, bi umaknila/omejila parkiranje in promet s trga, 30 % bi dodalo in poenotilo urbano opremo, 28 % pa bi trg uredilo.

Graf 7.6: Katere prvine bi bilo potrebno prenoviti?

7.7 ALI MENITE, DA BI Z OMEJEVANJEM PROMETA V TRGU IZBOLJŠALI KAKOVOST ŽIVLJENJA IN VARNOST LJUDI?

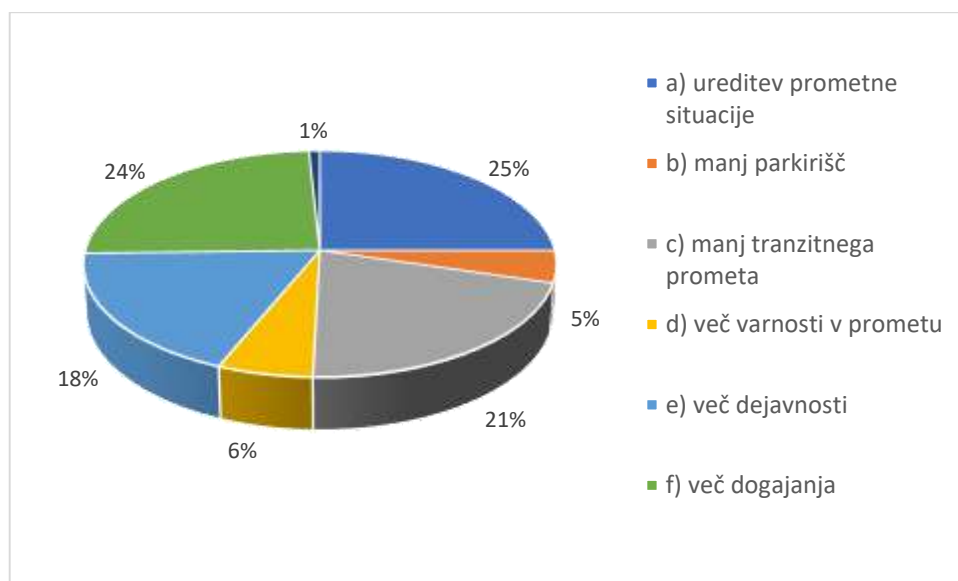
91 % anketirancev meni, da bi z omejevanjem prometa izboljšali kakovost življenja in varnost ljudi, le 4 % se s tem ne strinjajo. 5 % se jih ne more odločiti.

Graf 7.7: Je omejitev prometa pogoj za boljšo kakovost življenja in varnost ljudi?

7.8 KAJ PO VAŠEM MNENJU TRG NAJBOLJ POTREBUJE?

Anketiranci so s 25 % odgovorili ureditev prometne situacije, odstotek manj več dogajanja, 21 % manj tranzitnega prometa, 18 % bi želelo več dejavnosti, 6 % več varnosti v prometu in 5 % bi jih želelo manj parkirišč.

Graf 7.8: Kaj trg najbolj potrebuje?

7.9 SE VAM ZDI KAKŠEN DEL V TRGU POSEBEJ PROBLEMATIČEN TER POTREBEN UREDITVE?

Zapisale smo vse predloge, ki so jih anketirani podali:

- zapuščene hiše,
- dvorišče kulturnega doma,
- bivša banka,
- stara železnina,
- ureditev zelenih površin,
- ureditev Ptujске ceste (ozka pot).

7.10 BI ŽELELI PODATI ŠE KAKŠEN PREDLOG ZA IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA ALI IZPOSTAVITI TEŽAVO, S KATERO SE SREČUJETE NA TRGU?

- Več družabnega življenja,
- lokali,
- obrtniki,
- manj prometa,
- promet prestaviti na obvoznico,
- zaprtje trga za promet.

8 TRG V ROGATCU

8.1 PREDSTAVITEV ROGATCA

Rogatec leži ob sotočju reke Sotle in potoka Draganja. Ime verjetno izvira iz besede rog po bližnji Donački ali Rogaški gori, ki ima na pogled z zahodne strani obliko roga. Največje krajevne znamenitosti so srednjeveški trg Rogatec, nadžupnijska cerkev sv. Jerneja, razvaline gradu Gornji Rogatec, Muzej na prostem in dvorec Strmol.

Slika 26: Rogatec, vir: www.geoprostor.net

Slika 27: Trg; vir: www.geoprostor.net

8.2 ZGODOVINA ROGATCA

Prvi zapisi o Rogatcu segajo v leto 1130, ko se omenja pod nazivom Purch von Rohacz. Naselje Rogatec je ležalo ob stari poti, ki je povezovala antični Norik s Panonijo, Celejo in Petoviom. Tod mimo je namreč držala dobro tlakovana rimska cesta proti Ptuju, ki pa jo je pozneje zabrisal zemeljski plaz. Rogatec je bil najpomembnejša krška posest v Obsotelju in med najpomembnejšimi v Savinjski marki, obenem pa je bilo tu že od nekdaj križišče pomembnih poti. Takšna lega je omogočala razcvet trgovine in obrti, s tem pa tudi blagostanje trških prebivalcev. O poseljenosti pokrajine že v rimski dobi priča kamniti relief krilatega zmaja, ki je vžidan v fasadi stanovanjske hiše v južnem delu trga.

8.3 TRG

Trg ima glavni tržni prostor, ki je pravokotno zasnovan. Ob njem se nahajajo pravilne trške parcele. Na trgu so tri gredice, Marijino znamenje in vodnjak. Na severnem delu trga je cerkev sv. Jerneja, na vzhodnem delu naselja pa je cerkev sv. Hijacinte. V novjšem času se je Rogatec razširil v smeri proti jugu. Srednjeveško trško jedro Rogatca se je ohranilo v vseh glavnih sestavinah, ki so naslednje: stavbni dediščini, tlorisni zasnovi, parcelaciji, dominantah in

višinskem gabaritu. Zaradi izjemne pričevalne vrednosti ohranjene srednjeveške zasnove trga, dveh cerkva in dveh gradov je trško jedro razglašeno kot urbanistični in kulturni spomenik.

Slika 28: Trg v Rogatcu; vir: lastna slika

8.4 ZGODOVINA TRGA V ROGATCU

Osrednji srednjeveški trg v Rogatcu je bil nekdanje gospodsko središče naselbine. Leži na levem bregu potoka Draganja, ki teče v tesni dolini med dvema hriboma. Kot trg se prvič omenja leta 1283, pred tem pa eno od upravnih središč posestev Breže-Selških. Nastal je pod okriljem gradu Gornji Rogatec, ki je danes v ruševinah, in obnovljene graščine Strmol. Ob koncu srednjega veka se Rogatec v pisnih virih večkrat omenja kot mesto, saj je imel za čas Celjskih grofov obzidje na severni in južni strani, zaradi premajhnega števila prebivalcev pa mestnih pravic ni dobil. Njegova prometna vloga ob križišču pomembnih poti in obmejna lega sta omogočali razcvet trgovine in obrti. Tu so stale upravne stavbe javnih institucij, v hišnih pritličjih so bile trgovine, gostišča, v nadstropjih pa stanovanja trške gospode. Trg je v preteklosti tudi večkrat pogorel.

Manj značilna je današnja Obrtniška ulica, ki na vzhodni strani vzporedno teče z glavnim trgom. Tu je nekdanje prebivalniški sloj prebivalstva, to so bili rokodelci, zato so bile stavbe manj ambiciozno oblikovane. Lepše fasade so se ohranile predvsem ob vpadnicah v naselje.

Na zelenici sredi trga stoji stebrno znamenje, eno izmed najstarejših na Slovenskem. Nad stopnico je pravokoten nastavek s kvadratično bazo, ki nato preide v osmerokoten, zgoraj in spodaj posebej profiliran steber s kipom Device Marije na vrhu. Spomenik naj bi bil postavljen

davnega leta 1689 v spomin na kugo, ki je med leti 1646 in 1652 morila na širšem rogaškem območju. Kužno znamenje je pomnik, postavljen najpogosteje v 17. stoletju, v zahvalo za konec kuge, ki je v tistih časih oz. tudi več stoletij pred tem občasno izbruhnila v Evropi in terjala življenja milijonov ljudi in domačih živali. Največkrat so znamenja posvečena sv. Roku, sv. Boštjanu, sv. Rozaliji ali sv. Barbari. Preživeli so jih postavljali na skupnih ali posamičnih grobovih kužnih mrličev nekje izven pokopališč ter naselij.

Slika 29: Kužno znamenje na trgu; vir: lastna slika

Če se s severnega dela trga skozi Slomškovo ulico podamo proti cerkvi, opazimo tik pod stopniščem znamenje s plastiko sv. Janeza Nepomuka, kamor so ga prenesli po zadnji vojni z zelenice ob vstopu v naselje. Sredino trga bogati in dopolnjuje še vodnjak, arhitekturno zasnovan že nekje v drugi polovici 14. stoletja, vendar točno leto postavitve ni znano. Zagotovo beleži bogato zgodovino, saj so vodnjaki predstavljali vir življenja prebivalcev ter imeli pomembno družbeno vlogo. Ker je rogaški trg zares bogat s spomeniki, se tudi ob severnem izhodu s trga nahaja Einfaltova kapela iz leta 1669. Njena znamenitost je eno najstarejših znamenj pri nas, in sicer leseni kip Kristusa, ki sedi na podstavku in si z desno roko podpira glavo. Ikonografska podoba sedečega Kristusa je značilna za to sotelsko območje.

8.5 TRENUTNI IZGLED

Rogatec je pozidan kot mesto. Glavna tranzitna cesta skozi kraj se razširi v izrazit trapezast trg, dve prečni ulici za hrbtom trških hiš se vzpenjata na teraso nad naseljem in še čez do pokopališča. Trg ima osrednji pravokotno zasnovan tržni prostor, ob katerem so nanizane trške parcele. Vzporedno z njimi je za vzhodnim nizom trških stavb izoblikovana gospodarska ulica s prenovljeno parcelacijo. Stavbni fond je sorazmerno mlad, ker je bil še v 19. stoletju žrtev požara. Fasade stavb na trgu so raznolikih barv in ohranjene še iz bidermajerskega obdobja. Posebno mikavna je hiša št. 40, ki ima še povsem nedotaknjeno klasicistično fasado

UREDITEV TRGA V ROGATCU

s prvotnimi kamnitimi podboji in železnimi vratnicami v pritličju. Naselje se je razvilo pod starim gradom, medtem ko je na drugi strani reke mlajši grad Strmec. Na severnem obrobju trga stoji nadžupnijska cerkev sv. Jerneja, vzhodno od naselja pa cerkev sv. Hijacinte. V novejši dobi se je naselje razširilo še proti jugu. Na severu so meje srednjeveškega trga ohranjene in se skupaj z območjem grajskega parka iztekajo v obrežne travnike in gozdnata pobočja. Na zelenici sredi trga je postavljeno stebrasto Marijino znamenje in vodnjak.

Slika 30: Trg v Rogatcu danes; vir: lastna vizualizacija

Slika 31: Trg v Rogatcu danes; vir: lastna vizualizacija

8.5 IDEJA PRENOVE TRGA

Že nekaj časa opažamo, da trg nima ustrezne prometne ureditve, zato smo se odločile, da bomo to podrobneje raziskale. Sestavile smo anketo, s katero smo ljudi povprašale, kaj si želijo na trgu spremeniti.

Raziskava ankete je pokazala, da so naše domneve pravilne. Ko smo se poglobile v novi OPPN za trg v Rogatcu, smo ugotovile, da v njem piše *»obstoječa trasa je tudi iz prometno tehničnega vidika in vidika prometne varnosti neustrezno urejena. Zaradi strnjene pozidave ni zagotovljena preglednost, neurejeno je vodenje pešcev in kolesarjev.«* Zaradi vseh teh razlogov je predvidena izgradnja obvoznice. To nam je porodilo ideje, kako bi uredile trg in prometno ureditev. Trg bi tako bil prometno dostopen določen čas v dnevu le za stanovalce in dostavo. Dostop intervencijskim vozilom bi bil omogočen vedno. To bi uredili z avtomatskimi potopnimi stebrički. S takšno prometno ureditvijo bi trg lahko bil namenjen druženju, prireditvam, tržnici ipd.

V trgu smo upoštevale tudi pomen vodnjaka in Marijinega znamenja. Površina okoli le-teh bi bila tlakovana. Upoštevale smo tudi želje anketirancev, da si v trgu želijo več zelenih površin in urbane opreme. Zato bi zasadili nekaj dreves, postavili klopce, igrala ipd. Da bi na trg privabile ljudi, bi v obstoječih prostorih prenovile kavarno in slaščičarno ter gostilno. Vsi vhodi v objekte na trgu bi bili z njega.

Potrebna bi bila tudi sanacija stare banke, stare šole in drugih dotrajanih objektov, s katerih odpada omet.

OPIS PRENOVE TRGA

- Trg se funkcionalno uredi kot osrednji prostor mesta Rogatec, ki je v pretežni meri namenjen vsebinam za oživitve celotnega kraja in širše okolice. Te bodo pritegnile večje število prebivalcev in zunanjih obiskovalcev.
- Prostor se v maksimalni možni meri nameni druženju.
- Uredijo se vozne površine za dostope in intervencijo. Parkiranje se ukine oziroma se omogoči samo za kratkotrajno ustavljanje za potrebe dostave in intervencij.
- Vodnjak se ohrani kot spomin na trški vodnjak z upoštevanjem smernic spomeniškega varstva.
- Pri talni ureditvi se posebna pozornost nameni območju osrednje trške osi, pri čemer se sedanja zelenica in rožne grede odstranijo, površina pa se oblikovno – vizualno loči od preostale trške površine. Kot materiali se uporabijo kombinacija različnih kamnitih tlakov, betonske plošče, kocke ...
- Nivojski pločnik ostane na eni strani trga, ob enosmerni cesti.
- Ustrezno se uredi odvodnjavanje talne površine.
- Ureditev trga se dopolni z ustrezno urbano opremo (svetila, klopi, stojala za kolesa, cvetlična korita).
- Pripravi se predlog možnih vsebin za zapolnitev trga – stojnice, prireditve ...
- Pri zasnovi in projektiranju se upoštevajo vsi zahtevani predpisi, normativi, ostala priporočila za varnost ljudi in varno uporabo javnih površin.

UREDITEV TRGA V ROGATCU

Slika 32: Ideja prenove trga; vir: lastna vizualizacija

Slika 33: Ideja prenove trga; vir: lastna vizualizacija

Slika 34: Ideja prenove trga; vir: lastna vizualizacija

UREDITEV TRGA V ROGATCU

Slika 35: Ideja prenove trga; vir: lastna vizualizacija

Slika 36: Ideja prenove trga; vir: lastna vizualizacija

9 ZAKLJUČEK

Na začetku naše naloge smo navedle naslednje hipoteze:

- Krajanom ni všeč sedanja ureditev trga, želijo si sprememb.
- Umik prometa vozil s trga bi povečal kakovost življenja in varnost ljudi.
- S prenovo si uporabniki trga želijo več življenja, družabnih in drugih aktivnosti.

Skozi raziskovalno nalogo smo z anketo ugotovile, da uporabnikom trga sedanja postavitve ni všeč, preveč je tranzitnega prometa, resnično si želijo skupne površine za namen druženja, sprostitve, posedanja in uživanja ob zanimivih prireditvah. Varnost prebivalcev se bo s preusmeritvijo prometa izboljšala, bo pa to najbrž povzročilo probleme z dostopom do stanovanj, s parkiranjem avtomobilov. Potrebno bo nekaj začetnega privajanja.

Vse hipoteze so potrjene.

Prepričane smo, da je naša rešitev všečna, domiselna, funkcionalna in uporabna. Možnosti za nadaljnje raziskovanje še vedno ostajajo odprte:

- Kakšne prireditve si ljudje želijo: koncerti, ulično gledališče, odprta kuhinja, razstave starodobnikov, tržnice suhe robe ali lokalnih domačih izdelkov ...
- Zanimivo bi bilo primerjati našo idejo s kakšno podobno in ugotoviti podobnosti in prednosti ene ali druge študije.

10 PRILOGE:

10.1 ANKETA

ANKETA O UREDITVI TRGA V OBČINI ROGATEC

Pozdravljeni!

Smo dijakinje 3. letnika celjske srednje šole. S tem anketnim vprašalnikom izvajamo raziskavo o novi ureditvi trga. Pridobljene informacije nam bodo pomagale pri raziskovanju in dokazovanju hipotez. Vse pridobljene informacije so anonimne in bodo uporabljene izključno v raziskovalne namene. Za sodelovanje se vam iskreno zahvaljujemo.

I. Spol: a) moški b) ženski

II. Starost: a) 15 – 30 b) 31 – 45 c) 46 – 60 č) 61+

III. Kaj vas pri bivanju v trgu Rogatca najbolj moti oziroma kaj bi vas, če bi tam živeli?

- a. Pomanjkanje prostorov za druženje
- b. Transitni promet
- c. Preveč prometa skozi center
- d. Drugo:

IV. Kaj je največkrat vaš razlog za obisk trga?

- a. Storitve (gostinski lokal, slaščičarna ...)
- b. Prijatelji ali sorodniki
- c. Obisk cerkve
- d. Obisk razstav, kulturnih prireditev ipd.
- e. Drugo:

V. Se vam zdi, da je trg dovolj živ?

- a. Da
- b. Ne

Katere dejavnosti bi ga oživele?

- a. Prireditve
- b. Manj prometa

- c. Manj parkirišč
- d. Zelene površine
- e. Tržnica
- f. Drugo:

VI. Se vam zdi trg ustrezno urejen?

- a. Da
- b. Ne
- c. Srednje

Katere prvine bi bilo potrebno prenoviti?

- a. Poenotiti in dodati urbano opremo (klopce, drevesa ...)
- b. Omejiti/umakniti parkiranje in promet iz trga
- c. Urediti trg (nov tlak, zelenje, cona za pešce)
- d. Drugo:

VII. Ali menite, da bi z omejevanjem prometa v trgu izboljšali kakovost življenja in varnost ljudi?

- a. Da
- b. Ne
- c. Ne vem

VIII. Kaj po vašem mnenju trg najbolj potrebuje?

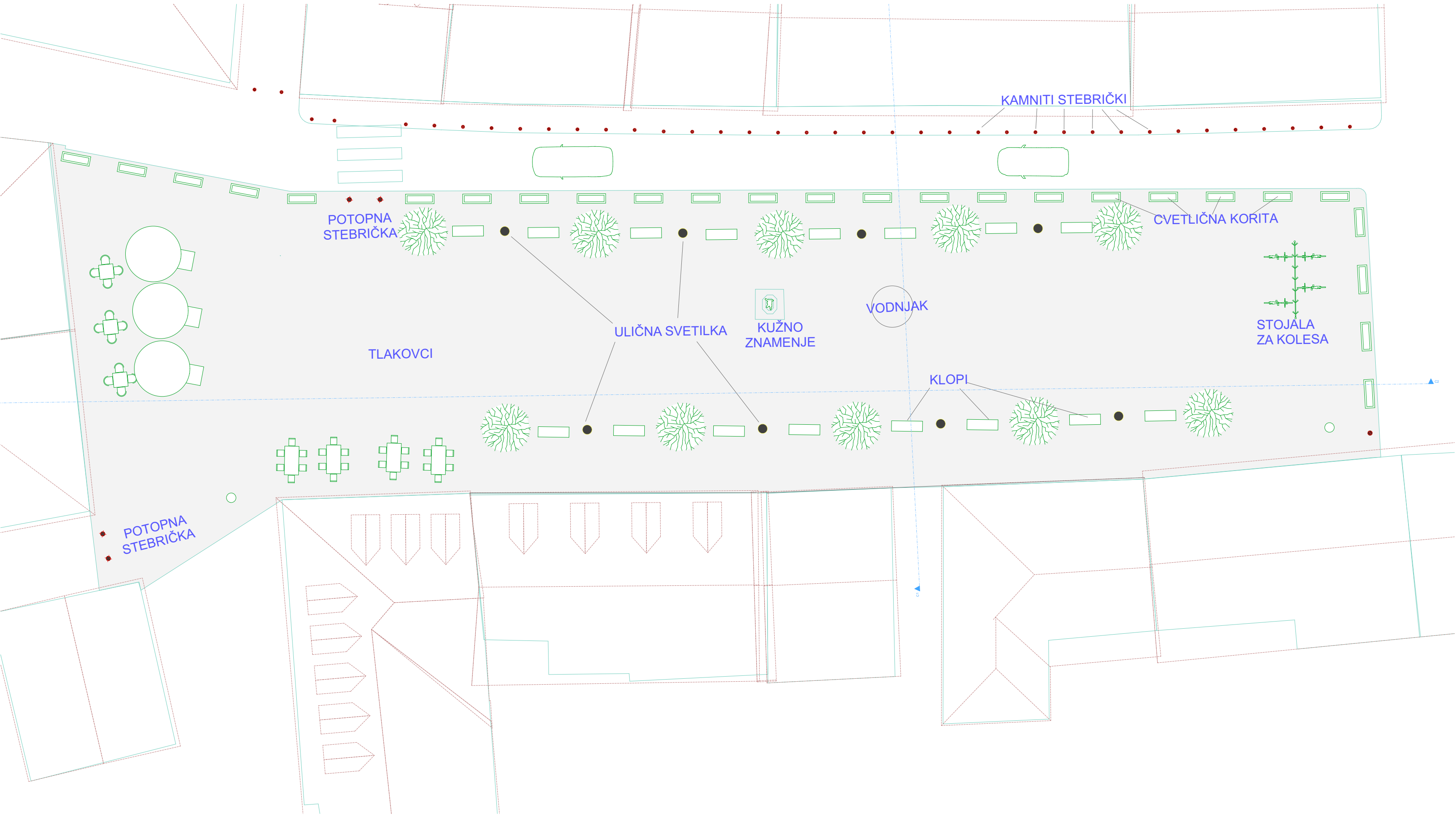
- a. Ureditev prometne situacije
- b. Manj parkirišč
- c. Manj tranzitnega prometa
- d. Več varnosti v prometu
- e. Več dejavnosti
- f. Več dogajanja
- g. Drugo:

IX. Se vam zdi kakšen del (oz. stavba) v trgu posebej problematičen ter potreben ureditve in kateri?

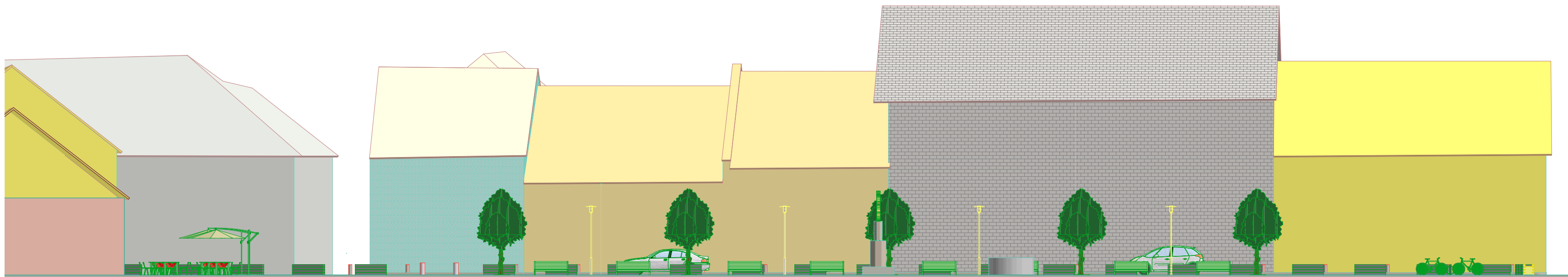
- X. Bi želeli podati še kakšen predlog za izboljšanje kakovosti življenja ali izpostaviti težavo s katero se srečujete v trgu?**

Hvala za sodelovanje!

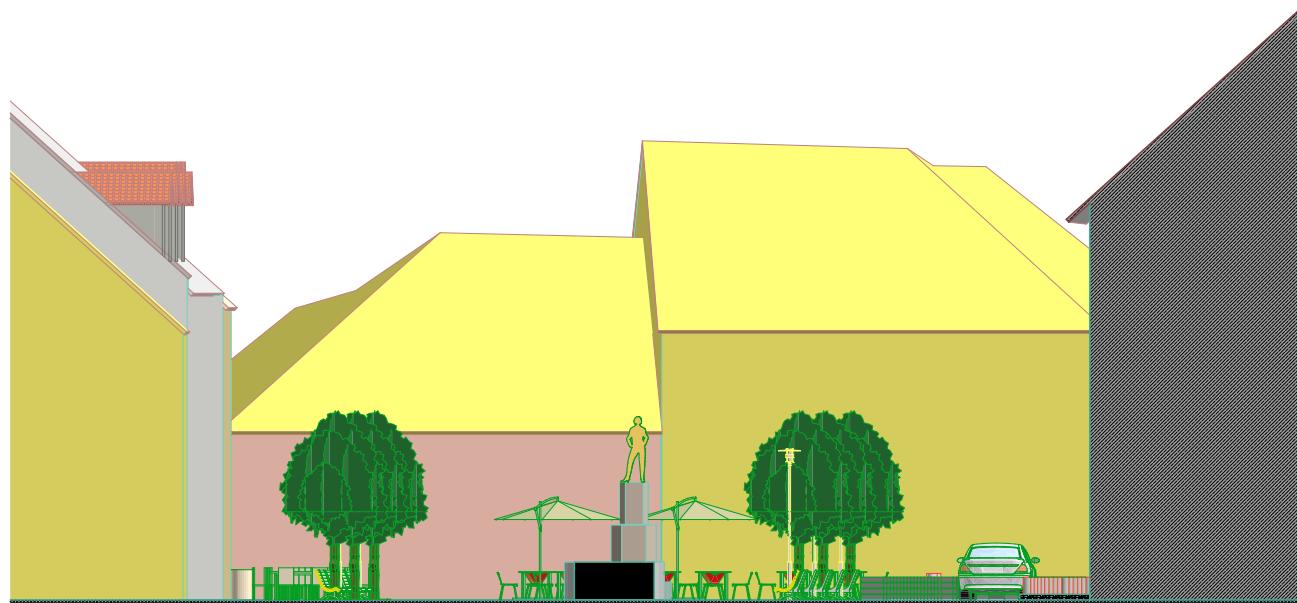
10.2 TLORIS TRGA, MERILO 1:200

10.3 VZDOLŽNI PREREZ TRGA, MERILO 1:200

10.4 PREČNI PREREZ TRGA, MERILO 1:200

11 LITERATURA

Starogrški trg Agora: https://www.researchgate.net/figure/Plan-of-the-Agora-in-ca-300-BC-In-the-fifth-century-the-structure-of-the-Metroon-was_fig3_319010769, dostop 20. 3. 2022

Antični Rim: https://sl.wikipedia.org/wiki/Rimski_forum, dostop 20. 3. 2022

Šumi, N.: *Naselbinska kultura na Slovenskem*. Založba Viharnik. Ljubljana. 1994

Stopar, I.: *Rogatec (kulturni in naravni spomeniki Slovenije)*. Založba obzorja. Maribor. 1976

Srednjeveški trg Rogatec: <https://www.rogatec.si/kaj-videti/kulturne-znamenitosti/srednjeveski-trg-rogatec/>, dostop 18. 1. 2021

Kozjanski park, trgi: https://kozjanski-park.si/?page_id=316, dostop 18. 1. 2022

Trg Podsreda: <https://www.visitpodcetrtek.com/zanimivosti/trg-podsreda>, dostop 18. 1. 2022

Trg: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Trg>, dostop 18. 1. 2022

Zgodovina: <https://www.rogatec.si/odkrijte-rogatec/zgodovina/>, dostop 18. 1. 2022

V središču Rogatca obnovili osrednji vodnjak: <https://www.finance.si/47335/V-srediscu-Rogatca-obnovili-osrednji-vodnja>, dostop 18. 1. 2022

Stopar, I.: *Rogatec in Strmol* (207. zvezek zbirke vodnikov *Kulturni in naravni spomeniki Slovenije*). Založil Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Ljubljana. 2004

Prof. dr. Pogačnik, A.: *Varstvo in usmerjanje oblikovne podobe Slovenskih mest*. Založil Ministrstvo za okolje in prostor RS, Urad RS za prostorsko planiranje. Ljubljana. 1996

Slovenske Konjice – mestni trg: https://kraj.eu/slovenija/slovenske_konjice_mestni_trg/slo, dostop 18. 1. 2022

Laško – Aškerčev trg: https://kraj.eu/slovenija/lasko_askercev_trg/slo, dostop 18. 1. 2022

Trg Braslovče: <https://www.braslovce.si/objava/204883>, dostop 18. 1. 2022

Celjski trgi:

<http://www.luz.si/projekti/obnova-dela-starega-mestnega-jedra-v-celju>, dostop 17. 2. 2022

<https://www.celje.info/aktualno/muzejski-trg-zasijal-v-novi-podobi-foto-video/>, dostop 17. 2. 2022

Odlok o Občinskem prostorskem načrtu Občine Rogatec, stran 2277: <https://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2014-01-0683>, dostop 17. 2. 2022

Sklep o začetku priprave Občinskega podrobnega prostorskega načrta za obvoznico trškega jedra Rogatec: <https://obcina.rogatec.si/wp-content/uploads/2019/08/Sklep-o-za%C4%8Detku-priprave.pdf>, dostop 17. 2. 2022